

**DOKUCZANIE I ZNĘCANIE SIĘ NAD JĄKAJĄCYMI SIĘ DZIEĆMI – KWESTIONARIUSZ DLA DZIECI
WERSJA ZAKTUALIZOWANA**

Teasing and Bullying Questionnaire for Children Who Stutter – Revised (TBQ-CS Revised)

© Copyright 2013

Marilyn Langevin, PhD

Tłumaczenie Katarzyna Węsierska, Marta Węsierska

Informacje na temat stosowania, użycia i oceniania wyników testu

1. Pierwotna wersja kwestionariusza TBQ-CS została stworzona i zaprezentowana przez Langevin, Bortnick, Hammer i Wiebe (1998). Następnie został on zaktualizowany i obecnie zawiera już wyłącznie podskale *Jąkanie-Szkola* oraz *Inne-Szkola* i obecnie nazywa się *TBQ-CS Wersja Zaktualizowana*. Po analizie niekonsekwentnych odpowiedzi zaobserwowanych przez Langevin i in. (1998) podskale *Jąkanie-Wakacje* i *Inne-Wakacje* zostały usunięte.
2. Ten kwestionariusz może być używany w praktyce logopedycznej i do celów badawczych. Najlepiej, gdy dziecko wypełnia go indywidualnie, ale można też robić to w małych grupach (Langevin i in., 1998). Jeśli kwestionariusz jest wykorzystywany w celach badawczych, przed rozpoczęciem prac badawczych muszą zostać ustalone wystandardyzowane procedury stosowania testu.
3. Wykorzystanie kwestionariusza jako narzędzia diagnostycznego w praktyce logopedycznej umożliwia przeprowadzenie z dzieckiem dyskusji mającej na celu zrozumienie kwestii dokuczania i znęcania się, które może mieć miejsce w szkole, jako że dzieci często zgłaszają, że mają tam takie problemy. Użycie kwestionariusza może też zainicjować dyskusję o dokuczaniu i znęcaniu się, które występuje w innych miejscach, na przykład na pozalekcyjnych zajęciach dodatkowych, takich jak hokej lub piłka nożna.
4. Kwestionariusz może być wypełniony samodzielnie przez dziecko, a następnie wspólnie przedyskutowany. Osoba prowadząca badanie (np. logopeda) może także wypełniać go z dzieckiem na bieżąco, dyskutując zawarte w nim zagadnienia. Niektóre dzieci są skryte (małomówne) w kwestiach dotyczących znęcania się, ale będą bardziej chętne, aby wypełnić kwestionariusz bez podejmowania próby dyskusji, która może odbyć się w przyszłości, gdy dziecko będzie do tego gotowe. W przypadku innych dzieci użycie tego kwestionariusza będzie dobrym sposobem rozpoczęcia rozmowy.
5. W przypadku dzieci z problemami w czytaniu i dzieci w wieku do 8 roku życia logopeda odczytuje pytania testu na głos.
6. Logopeda wyjaśnia wszystkim dzieciom cel badania, definiuje, na czym polega znęcanie się i udziela wskazówek, jak należy wypełniać kwestionariusz.
7. System oceniania:
 - a. W przypadku zastosowania kwestionariusza w praktyce logopedycznej nie stosuje się skali punktowej.
 - b. Dla celów badawczych wartość punktowa szacowana jest na podstawie częstości pojawiania się odpowiedzi na dane pytania. Dla pytań 1, 3, 6 i 8 wynosi ona 0 w przypadku udzielenia odpowiedzi „Nigdy”, 1 dla odpowiedzi „Czasami”, 2 – „Często”, 3 – „Bardzo często”. Pytania 2 i 7 są oceniane przy użyciu wartości od 1 – „Mniej niż raz na tydzień”, 2 – „Okolo raz lub dwa razy w tygodniu”, 3 – „Większość dni”, 4 – „Codziennie”. Pytania: 4 („a” do „e”), 5 („a” do „i”), 9, 10 („a” do „e”) i 11 („a” do „h”) nie mają przypisanych wartości punktowych, ponieważ są one wykorzystywane wyłącznie do określenia częstości epizodów znęcania się i uzyskania pełnego obrazu sytuacji doświadczanej przez

TBQ-CS Revised © 2013 Marilyn Langevin

Tłumaczenie: K. Węsierska, M. Węsierska

dziecko (zob. Załącznik A: Langevin, Bortnick, Hammer i Wiebe, 1998 dla ewaluacji psychometrycznej i systemu oceniania).

Marilyn Langevin, PhD., R.SLP, SLP(C), CCC-SLP
Profesor w Departamencie Zaburzeń Mowy i Słuchu
Dyrektor ds. Badań Naukowych w Instytucie Terapii i Badań nad Jąkaniem
Departament Medycyny Rehabilitacyjnej
Uniwersytet Alberta, Kanada
E-mail: marilyn.langevin@ualberta.ca

Wersja oryginalna:

Langevin, M., Bortnick, K., Hammer, T., Wiebe, E., (1998): *Teasing/bullying experienced by children who stutter: Toward development of a questionnaire*. „Contemporary Issues in Communication Science and Disorders”, 25, 12–24.

Wersja zaktualizowana:

M. Langevin (rozmowa osobista, 25 września 2013).

**DOKUCZANIE I ZNEĆCANIE SIĘ NAD JĄKAJĄCYMI SIĘ DZIEĆMI – KWESTIONARIUSZ DLA DZIECI
WERSJA ZAKTUALIZOWANA**

Teasing and Bullying Questionnaire for Children Who Stutter – Revised (TBQ-CS Revised)

© Copyright 2013

Imię: _____

Data: _____

Chłopiec ___ Dziewczyna ___

Cel: Kwestionariusz pomaga nam zrozumieć, co dzieje się w szkole.

Co to jest znęcanie się (definicja): Uczniowie czasami prześladują dzieci w szkole, umyślnie raniąc je lub zasmucając wielokrotnie. Na przykład mogą bić lub popychać inne dzieci, wyśmiewać się z nich, mówić przykre rzeczy lub celowo nie zwracać na nie uwagi. Znęcanie się ma miejsce wtedy, gdy ktoś chce mieć nad tobą przewagę lub cię zdominować. Do znęcania się nie zalicza się kłótni lub bójki dwóch osób o równorzędnej pozycji. Znęcanie się to także wyśmiewanie się z kogoś, które jest dla tej osoby bolesne lub przykre. Jeśli ktoś cię wyśmiewa, ale ty myślisz, że to jest śmieszne, to nie jest to znęcanie się.

Wskazówki, jak wypełnić kwestionariusz: Kwestionariusz składa się z dwóch części. Pierwsza część jest o dokuczaniu i znęcaniu się z powodu twojego jąkania, a druga o dokuczaniu i znęcaniu się z powodów innych niż twoje jąkanie. Przeczytaj każde zdanie i zaznacz najbardziej pasującą do siebie odpowiedź. Nie ma poprawnych i niepoprawnych odpowiedzi. Czasami będziesz proszony o napisanie odpowiedzi na pytanie.

Szczegółowe wskazówki

Logopeda: Proszę wskazać, kiedy kwestionariusz został wypełniony:

- przed terapią,
- na początku procesu terapii,
- w trakcie procesu w terapii,
- po zakończeniu procesu terapii,
- tylko w celach badawczych.

Część 1

Dokuczanie i znęcanie się z powodu JĄKANIA, które może mieć miejsce w szkole.

1. Czy ktoś ci dokuczał/znęcał się nad tobą z powodu twojego jąkania w szkole?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
--	-------	---------	--------	---------------

Jeśli zaznaczyłeś/łaś „Nigdy”, przejdź do Części 2. Jeśli zaznaczyłeś/łaś „Czasami”, „Często” lub „Bardzo często”, odpowiedz na następujące pytania.

2. Jak często w okresie ostatnich 6 miesięcy dokuczano ci lub znęcano się nad tobą z powodu twojego jąkania w szkole?	Mniej niż raz na tydzień	Okolo raz lub dwa razy w tygodniu	Większość dni	Codziennie
---	--------------------------	-----------------------------------	---------------	------------

3. Jak bardzo było ci przykro lub w jakim stopniu przeszkadzało ci, kiedy ktoś dokuczał ci lub znęcał się nad tobą z powodu twojego jąkania?	Wcale nie sprawiało, że było mi przykro	Czasami sprawiało, że było mi przykro	Zazwyczaj sprawiało, że było mi przykro	Zawsze sprawiało, że było mi przykro
--	---	---------------------------------------	---	--------------------------------------

4. W jakich miejscach wyśmiewano się z twojego jąkania i znęcano się nad tobą z tego powodu? Jak często dokuczano ci w tych miejscach?				
a) Czy z powodu jąkania dokuczano ci i znęcano się nad tobą w klasie?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
b) Czy z powodu jąkania dokuczano ci i znęcano się nad tobą na korytarzach w szkole?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
c) Czy z powodu jąkania dokuczano ci i znęcano się nad tobą na szkolnym podwórku?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
d) Czy z powodu jąkania dokuczano ci i znęcano się nad tobą w drodze do/ze szkoły?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
e) Czy z powodu jąkania dokuczano ci i znęcano się nad tobą w innych miejscach? Jeśli tak, jakie to były miejsca? Wypisz je, proszę, poniżej.				

5. Co działo się, kiedy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodu jąkania w szkole i jak często się to działo?				
a) Czy ktoś cię popchnął lub przewrócił, kiedy dokuczano ci lub znęcano się nad tobą z powodu twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
b) Czy przezywano cię z powodu twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
c) Czy ktoś cię kopnął lub uderzył, kiedy dokuczano ci lub znęcano się nad tobą z powodu twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
d) Czy dzieci plotkowały na twój temat w związku z twoim jąkaniem? Oznacza to, że rozmawiały o tobie lub mówiły do innych dzieci o tobie złe rzeczy w związku z twoim jąkaniem.	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
e) Czy dzieci naśladowały twoje jąkanie lub powtarzały, co powiedziałeś/łaś i udawały, że się jękają?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
f) Czy dzieci groziły, że cię zranią, kiedy dokuczały ci lub znęcały się nad tobą z powodu twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
g) Czy dzieci nie włączały cię w życie klasy z powodu twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
h) Czy dzieci wyśmiewały się z twojego jąkania?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
i) Czy dzieci robiły inne rzeczy, by dokuczać ci lub znęcać się nad tobą z powodu twojego jąkania? Jeśli tak, tutaj opisz, co robiły.				

Część 2

Dokuczanie i znęcanie się w szkole z INNYCH powodów.

Poniższe pytania odnoszą się do dokuczania/znęcania się wynikającego z INNYCH powodów niż jękanie. Na przykład niektórym dzieciom dokuczają z powodu włosów, ich imienia, sposobu, w jaki chodzą, inteligencji lub jej braku.

6. Czy kiedykolwiek ktoś dokuczał ci/znęcał się nad tobą w szkole z innych powodów?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
---	-------	---------	--------	---------------

Jeśli zaznaczyłeś/łaś odpowiedź „Nigdy”, oznacza to, że skończyłeś/łaś wypełnianie tego kwestionariusza i możesz oddać wypełniony do tego miejsca kwestionariusz. Jeśli zaznaczyłeś/łaś „Czasami”, „Często” lub „Bardzo często”, odpowiedz, proszę, na pozostałe pytania.

7. Jak często w okresie ostatnich 6 miesięcy ktoś ci dokuczał lub znęcał się nad tobą w szkole z innych powodów?	Mniej niż raz w tygodniu	Raz lub dwa razy w tygodniu	W większość dni	Codziennie
--	--------------------------	-----------------------------	-----------------	------------

8. Jak bardzo było ci przykro lub jak bardzo przeszkadzało ci to dokuczanie lub znęcanie się?	Wcale nie sprawiało, że było mi przykro	Czasami sprawiało, że było mi przykro	Często (prawie zawsze) sprawiało, że było mi przykro	Ciągle sprawiało, że było mi przykro
---	---	---------------------------------------	--	--------------------------------------

9. Jakie były te INNE powody dokuczania lub znęcania się nad tobą w szkole? Wypisz je tutaj.
--

10. W jakich miejscach wyśmiewano się z ciebie/znęcano się nad tobą z powodów innych niż jękanie? Jak często dokuczano ci w tych miejscach?				
a) Czy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodów różnych od jękania w klasie?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
b) Czy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodów różnych od jękania na korytarzach w szkole?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często

c) Czy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodów różnych od jąkania na szkolnym podwórku?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
d) Czy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodów różnych od jąkania w drodze do/ze szkoły?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
e) Czy dokuczano ci i znęcano się nad tobą z powodów różnych od jąkania w jeszcze jakichś innych miejscach? Jeśli tak, jakie to były miejsca? Wypisz je, proszę, poniżej.				

11. Co działo się, kiedy dokuczano ci i znęcano się nad tobą w szkole z powodów innych niż jąkanie i jak często się to działo?				
a) Czy ktoś cię popchnął lub przewrócił?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
b) Czy przezywano cię z innego powodu niż twoje jąkanie?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
c) Czy ktoś cię kopnął lub uderzył?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
d) Czy dzieci plotkowały na twój temat? Oznacza to, że rozmawiały o tobie lub mówiły o tobie złe rzeczy do innych dzieci.	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
e) Czy dzieci groziły, że cię zranią?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
f) Czy dzieci nie włączały cię w życie klasy?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
g) Czy dzieci wyśmiewały się z ciebie z innych powodów?	Nigdy	Czasami	Często	Bardzo często
h) Czy dzieci robiły inne rzeczy, by dokuczać ci lub znęcać się nad tobą? Jeśli tak, tutaj opisz, co robiły.				